

שאותו פרק עוסק באדם המשמש מושא לפורטרט. אך צידוק כזה יהיה מגוחך ולא לרוונטי - בין המרכיבים והמוצר המוגמר חייב להיות קשר הנובע (ומקבל ביטוי) בתוך הציור - דבר שבינתיים אינו נמצא ברישומיה של מרים טוביה.

אריה רוטמן

"אריה רוטמן" / הארץ / 20.5.66 / תע' יחיד / תחריטים / גלריה "דוגית" / תל-אביב

בתערוכתו של אריה רוטמן אפשר למצוא מפגן מרשים של שליטה בטכניקות התחריט וניצולן להשגת טקסטורות שטוח שונות. התחריטים נראים אפקטיביים, דקורטיביים מאוד ומרשימים בניקיונם הטכני. עם כל אלה, נראה שיש כאן עושר השמור לבעליו לרעתו: נוצר בתערוכה מין שפע שאפשר למצוא בו, זה ליד זה, את כל האפקטים האופנתיים. בתחריטים אפשר למצוא טקסטורות דמויות קולאז', מעין כתבי יד, אורנמנטיקה פסאודו מזרחית ופסאודו ימי-בינימית, טקסטורות דמויות אבן, חיות מסוגננות, אפקטים אילוסטריטיביים ועוד ועוד. אמנם הכול עשוי בטוב טעם וידע טכני משכנע, אבל קשה מאוד למצוא מהי עמדתו של הצייר העומד מאחורי שפע אפקטיבי זה. דומה שהמכנה המשותף הוא טעם טוב, אקלקטיות נרחבת וידע טכני. להוציא את האקלקטיות, יש כאן בהחלט תכונות רצויות - אך ספק אם הן מספיקות על מנת ליצור ציור בעל משקל אמנותי הקיים מעבר לערכים דקורטיביים.

יצחק צלניקר

"צלניקר" / הארץ / 27.5.66 / תע' יחיד / גלריה "אורית" / תל-אביב

צלניקר הוא צייר אקספרסיוניסט, לפי מיטב המסורת של אסכולת פאריס היהודית. קרבתו של צלניקר לאנגלסברג אינה רק במוצא ובסגנון כללי אלא גם בכתב היד הציורי, הרגיש מאוד, באווירת בין השמשות האפורה וביכולת לציור בו באה לביטוי מלא רגישות של מכחול קצרי-רוח ותנועתית.

החשובים ביותר מבין הציורים המוצגים בתערוכה אינם דווקא הפורטרטים והדוממים, העשויים לפי המסורת האקספרסיוניסטית של אסכולת פאריס - אם כי גם בהם יש יכולת רבה - אלא דווקא הווריאציות על נושא הנוף ההררי. בציורים אלה בא לביטוי עיקר יכולתו של צלניקר.

השימוש במשיכת מכחול מהווה יחידה רגישה ועצמאית, כמעט בנפרד מהגוון בו משתמש הצייר. חופש שימוש זה במכחול לא זו בלבד שהוא מכניס רטט והתרגשות באווירה הכללית, אלא גם מתח הנובע מהיחס בין פיתולי תנועת המכחול ושינוי המשקל שבין

תנועות שונות ומורכבות אלה. שלא כאצל הרבה ציירים אחרים, משתלב הצבע האפור היטב בציוריו של צלניקר ואינו נהפך אף פעם להתחמקות מהעמדה צבעונית מחייבת; היפוכו של דבר: הגוון האפור מקבל פה משמעות מיוחדת במינה כאשר הוא משתלב עם כתב היד המכחולי, הרגיש והעצבני.

חנה טברסקי

"חנה טברסקי" / הארץ / 27.5.66 / תע' יחיד / גלריה "צ'מרינסקי" / תל-אביב

תערוכה נאה ביותר מגישה הציירת חנה טברסקי. יש בתערוכה זו מיצוי האפשרויות אותן בדקה בציוריה הקודמים והעלתה אותן לרמה גבוהה יותר.

עדיין מופיעים משטחים דו-מימדיים ולעיתים אף רמו לאורנמנטיקה כמעט גיאומטרית; אך צבעי המשטח נעשים מעודנים ביותר ומקבלים איכות של "צבע צף" העולה כביכול ומשתקף באוויר שלפני הבד. השגת האפקט של "צבע צף", שנעשתה על ידי טיפול רגיש וקפדני בשכבות צבעוניות, זו מעל זו, מאפשרת לציירת למזג את המשטחים השכנים בצורה משכנעת ביותר וללכדם ליחידה כוללת אחת. על "רקע" מבני העשוי כך, מקבלת תנופת המכחול חריפות יתר, מאחר שהצד התנועתי - שאינו בא לביטוי ב"צבע צף" - בולט בה יותר מאשר בציור המסתמך אך ורק על צבעי משטח.

דווקא הפשוטים והישירים בציוריה של חנה טברסקי הם גם המעולים שבתערוכה. במורכבים יותר מתקשה הצופה לארגן את ה"צבע הצף" ליחידה מלאה ונוצר מתח בלתי רצוי בין העיצוב הגיאומטרי של הציורים, הנוטה להפריך את הצורות, לבין העיבוד הצבעוני, המלכדם.

ז'אן דוד

"ז'אן דוד" / הארץ / 3.6.66 / תע' יחיד / גלריה "גורדון" / תל-אביב

גלריה חדשה, נאה ואינטימית, גלריה גורדון (רח' גורדון 29), נפתחה בתערוכת ציורים של ז'אן דוד. המוצגים הם וריאציות על נושא צורני: פני האדם. ז'אן דוד אינו עוסק בראש האדם כתוכן או כשלד צורני פלסטי עליו אפשר לעצב תכנים; לגביו, ראש האדם - הפנים, העיניים, הפה ויחסם ההדדי - מהווים מעין גירוי-מפתח לווריאציות צורניות מרובות (בתערוכה למעלה מ-50 מוצגים על נושא זה) הסובבות סביב נושא זה. הפרשנות הרגשית והאווירתית לראש האדם היא כאן פועל יוצא של האווירה הצבעונית, האסוציאציות הצורניות-גראפיות והשימוש בחומרים שונים, ולא דווקא פיתוח הביטוי ההבעתי של פני האדם.